

Aan de Gemeenteraad
van de gemeente Voerendaal
Postbus 23000
6367 ZG VOERENDAAL

18 januari 2024

Betreft: Zienswijze ontwerp - bestemmingsplan 'paraplu-bestemmingsplan
Landschapselementen'

Geachte leden van de Gemeenteraad van de Gemeente Voerendaal,

Hierbij dien ik

als gebruiker van gronden welke gelegen zijn in de gemeente Voerendaal en waarop verschillende soorten landschapselementen staan een zienswijze in tegen het door u gepubliceerde ontwerp - Paraplu bestemmingsplan Landschapselementen welk van 08 december 2023 tot en met 18 januari 2024 ter inzage is gelegd gepubliceerd in het gemeenteblad Voerendaal met nummer 512921.

Hieronder ga ik op verschillende punten en gronden, feiten en omstandigheden nader in. Tevens heb ik in de onderliggende zienswijze enkele vragen geformuleerd waarop ik graag antwoorden van u ontvang.

- *Inspraak avonden*

De gemeente Voerendaal heeft in het najaar 2023 een tweetal avonden georganiseerd (in september en oktober) waarbij de kaarten van het ontwerp bestemming op tafels ter inzage lagen in het gemeentehuis van Voerendaal. Echter was geen digitale en of papieren versie beschikbaar voor belangstellenden. De bijhorende toelichting en regels die bij een ontwerpbestemmingsplan horen waren niet beschikbaar niet in digitale nog in papieren vorm, ze werden ook niet later aan de belangstellende per email toegestuurd. In het kader een goede proces voorbereiding voor een ieder belangstellende is dit door de gemeente gekozen proces meer dan onzorgvuldig en onvoldoende te noemen. Iedere belangstellende heeft moeten wachten tot 08 december om de stukken die reeds in september en oktober 2023 tijdens de inspraakavonden beschikbaar waren in te kunnen zien voor zijn gronden.

- *Inventarisatie*

Op 08/10/2022 heeft Viforis reeds de inventarisatie afgerond en definitief gemaakt. Tevens heeft RHO ook een inventarisatie gemaakt.

vragen:

- Hoe is deze inventarisatie uitgevoerd door Viforis en RHO? digitaal en of in het veld?
- Is de inventarisatie gedeeld met de eigenaren / gebruikers i.v.m. vaststelling juistheid landschapselementen in het veld op de percelen?
- Waarom zijn bepaalde gebieden (wit) niet geïnventariseerd?. Graag specifiek per gebied aangeven waarom niet zoals o.a de Golfbaan Hoenshuis, beeklopen eigendom van het Waterschap Limburg, kernen, andere stukken buitengebied.

Een ontwerp bestemmingsplan maken zoals dit onderhavige en het ter visie leggen incl. zienswijze, mogelijk bezwaar en beroep kost veel maatschappelijk geld.

Vraag: Hoe hoeveel interne en externe kosten incl. manuren zijn er tot op heden door uw gemeente besteed aan dit ontwerp paraplu bestemmingsplan landschapselementen?

Vraag: Hoeveel particulieren en of agrariërs en voor welk bedrag in totaal heeft u reeds gefaciliteerd vanuit de subsidieverordening landschapselementen en voedselbossen 2023-2024 provincie Limburg voor de aanleg en herstel van (nieuwe) landschapselementen(hagen,) of voedselbossen?

- *Coöperatie Natuurrijk Limburg*

Natuurrijk Limburg waarvan ik lid ben is een coöperatie, met 1250 leden, die ruim 3.300 ha natuur inclusieve landbouw in beheer heeft, waaronder zo'n 470 km heg, 518 hectare hoogstamboorgaarden, zo'n 300 poelen en ook honderden bomen.

Zij stelt zich conform haar statuten ten doel: het bevorderen van duurzaam natuur- en landschapsbeheer in Limburg. Onder agrarisch natuur- en landschapsbeheer verstaan zij alle activiteiten op het gebied van behoud, ontwikkeling, beheer en onderhoud van natuur en landschap op agrarische gronden, (waaronder ook alle vormen van landschapselementen) zowel in bezit van agrariërs, als van particulieren.

Natuurrijk Limburg verkrijgt hiervoor subsidie op grond van het ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) van Gedeputeerde Staten van Limburg en de EU. Natuurrijk Limburg maakt vervolgens afspraken met individuele beheerders (agrariërs en particulieren) over de uitvoering van het ANLb en de jaarlijkse vergoeding daarvoor. Daartoe sluit Natuurrijk Limburg beheercontracten met haar leden voor de duur van telkens 6 jaar. Waarbij laatstgenoemden zich verplichten tot uitvoering van de verschillende beheerpakketten (waaronder pakketten voor landschapselementen) ter bevordering van de biodiversiteit op agrarische gronden en tot naleving van de beheervoorschriften. Natuurrijk Limburg oefent monitoring en controle uit (onder andere via veldcontroles maar ook via drones) om na te gaan of de natuur- en biodiversiteitsdoelstellingen van de Provincie Limburg worden behaald. De leden zijn verplicht medewerking te verlenen aan de controles. Niet voldoen aan de voorwaarden wordt gesanctioneerd, onder meer door niet uitbetaling van de vergoeding.

Natuurrijk Limburg streeft daarbij ook behoud, herstel, beheer en versterking van de landschapselementen in het buitengebied van de Gemeente Voerendaal na, met het nodige resultaat.

- *Ontwerp - bestemmingsplan leidt tot afname landschapselementen*

Het huidige ontwerp - bestemmingsplan Paraplu bestemmingsplan Landschapselementen draagt daar naar mijn mening echter hier niet aan toe bij. Sterker nog dit ontwerp - bestemmingsplan werkt naar de vaste overtuiging van mij en Natuurrijk Limburg contraproductief op het gebied van behoud, herstel, beheer en versterking van landschapselementen, omdat het ontwerp - bestemmingsplan uitgaat van een benadering van eenzijdig en onvrijwillig opgelegde verplichtingen zonder tegenprestatie en handhavend optreden bij niet nakoming daarvan. Dit holt het draagvlak voor het aanplanten, beheren in het kader van het ANLb onder de leden en niet leden van Natuurrijk Limburg (agrariërs maar ook de andere beheerders) enorm uit.

Indien dit ontwerp Bestemmingsplan vastgesteld wordt zal deze negatieve ervaring m.b.t. de landschapselementen ook doorwerken op andere beleidsdoelen. De gemeente Voerendaal zal in de toekomst op andere beleidsdoelen een samenwerking met particulieren en agrariërs in het buitengebied maar zeer moeilijk van de grond krijgen. Particulieren en agrariërs zullen drie keer nadenken om beleidsdoelen te realiseren.

Agrariërs en particulieren die tot op heden geen landschapselementen aangeplant en beheert hebben op hun gronden zijn in mijn ogen de grote winner als dit ontwerp bestemmingsplan vastgesteld wordt immers zijn er geen consequenties die voor hun van toepassing zijn op hun gronden want zij hebben geen landschapselementen. Het intensieve plankgas landbouw systeem waarbij geen dan wel zo min mogelijk landschapselementen gewenst en aanwezig zijn in het landschap wint hierdoor. Dit is precies het tegenover gestelde resultaat van hetgeen we als maatschappij wensen en de geformuleerde beleidsdoelen die we met elkaar te willen halen.

- *Stimuleren en perspectief bieden leidt tot groei landschapselementen*

Natuurrijk Limburg kiest, tezamen met de Provincie Limburg voor een andere benadering en wel: stimuleren en motiveren via vrijwillig aangegane meerjarige verplichtingen. Zónder dat dit leidt tot vrijblijvendheid. Dit wordt geborgd via monitoring, controle en sancties in geval van niet naleving van de

vrijwillig aangegane contractuele verplichtingen. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke groei in Limburg tot ruim 3300 hectare in 2023, een groei die voor 4/5e in Zuid-Limburg is gerealiseerd.

Van gemeentewege is in een recent overleg weliswaar aangegeven dat het vigerende Bestemmingsplan 'Buitengebied 2013' van de gemeente Voerendaal al een dubbelbestemming Waarde-Landschapselementen kende met bijbehorend vergunningplichtstelsel, maar dit was bij de leden van Natuurrijk Limburg niet bekend en hierop werd ook niet in de afgelopen tien jaar gehandhaafd. Zonder deze handhaving was juist een toename van het aantal landschapselementen te constateren. Weliswaar zijn er enkele verdwenen, maar er zijn er meer bijgekomen, wat past in een "levend en bewegend" landschap. De vraag rijst dan ook waarom de gemeente Voerendaal meent dat het nodig is te kiezen voor een systeem van gedetailleerde vastlegging en handhaving nu het systeem van stimuleren en motiveren effectief is gebleken.

Op de meerderheid van de percelen die ik in eigendom en gebruik heb is in het kader van het BP buitengebied 2013 gemeente Voerendaal geen dubbelbestemming opgenomen voor de aanwezige landschapselementen. Deze wijziging betekend voor mij een enorme beperking in het gebruik/ en een beperking in het kader van o.a. het eigendomsrecht hetgeen kan leiden tot plan schade claims als gevolg van een vaststelling van dit ontwerp paraplu Bestemmingsplan landschapselementen door uw gemeenteraad.

- *Gemiste kans voor de gemeente Voerendaal en haar landschap*

Daarnaast biedt de nieuwe ANLb periode (2023-2028) ruimte om op korte termijn nog eens met 600 hectare natuur inclusieve landbouw te groeien. Echter de leden en potentiële deelnemers uit Voerendaal zoals o.a. ik zelf geven nu aan dat zij afzien van aanleg en onderhoud van landschapselementen juist vanwege onderhavig ontwerp - bestemmingsplan. Een enkel lid heeft inmiddels zijn contract opgezegd bij Natuurrijk Limburg. De geboden ruimte zal nu met name elders in Limburg gerealiseerd worden, mocht het ontwerp - bestemmingsplan conform vastgesteld worden.

Een enorm gemiste kans voor de gemeente Voerendaal.

In mijn geval betekend dit concreet dat er naar de toekomst toe geen landschapselementen zoals o.a. hagen, bomen,... meer door mij aangeplant zullen worden die eigenlijk al in de planning stonden voor dit voorjaar.

- *Ongelijke behandeling*

Wat verder opvalt is dat o.a. op eigendommen van bijvoorbeeld Waterschap Limburg met bijbehorende aanduidingen behorende bij dit plan op te nemen. In de toelichting valt te lezen dat dat bij deze gronden niet gebeurt omdat "het Waterschap eigen eisen en verantwoordelijkheden heeft voor de instandhouding van landschapselementen".

Dit valt niet uit te leggen de leden van Natuurrijk Limburg begrijpen dit ook niet, die immers ook beheerovereenkomsten afsluiten, waarbij zij zich ook verplichten tot instandhouding door middel van uitvoering van beheerpakketten en naleving van beheervorschriften.

In de toelichting staat verder vermeld dat bijvoorbeeld landschapselementen bij snelwegen, spoorwegen en sportaccommodaties geen historische landschappelijke waarde bezitten, maar recent aangebrachte elementen betreffen die dienen als aankleding van de locatie of als compensatie voor verwijderde landschapselementen en om die reden niet beschermd hoeven te worden.

Ik vraag mij af en ook Natuurrijk Limburg vraagt zich af wat het verschil is met landschapselementen die meestal vrijwillig zijn aangebracht als aankleding (inpassing) van bijv. een agrarische locatie of door een agrariër of andere beheerder in het buitengebied is aangebracht en of als compensatie voor verwijderde landschapselementen. Waarom worden niet alle nieuwe landschapselementen op gelijke wijze behandeld in het ontwerp - bestemmingsplan?

- *Te gedetailleerd*

Het vastleggen gaat zo ver dat niet alleen de soort landschapselement en locatie zijn vastgelegd, maar ook de omvang, afmetingen, uiterlijke verschijningsbeeld, bijzonderheden etc. Een dergelijke vastlegging, gericht op handhaving, leidt tot statische landschapselementen terwijl het doel zou behoren

te zijn een levend landschap. Een levend landschap laat zich niet tot in de laatste details vastleggen. Dat dit nu wel gebeurt, en roept bij mij en Natuurrijk Limburg en haar leden veel vragen op en veroorzaakt veel onrust.

De kosten van jaarlijkse handhaving voor de gemeente zullen enorm stijgen. Tevens staan deze te maken kosten niet meer in verhouding tot het aanleggen en beheeren van de landschapselementen.

Vraag: Ik verneem graag hoe u de handhaving in de toekomst vorm en inhoud gaat geven als dit in de afgelopen 10 jaar al niet is uitgevoerd voor de aanleg van nieuwe alsook voor het verwijderen van bestaande landschapselementen die beiden vergunning plichtig zijn/waren dit vanwege onvoldoende financiën en mankracht bij de gemeente Voerendaal?

- *Normaal beheer?*

Verder is onduidelijk wat onder normaal onderhoud en beheer valt. In de toelichting wordt slechts vermeld dat als landschapselementen worden aangepast een vergunning noodzakelijk is. Dat is weinig zeggend. De rechtszekerheid komt hierdoor onder druk te staan. Te voorzien is dat het aantal handhavingsszaken binnen de gemeente Voerendaal de komende jaren een enorme vlucht gaat nemen, omdat simpelweg niet duidelijk is wat de bedoeling is en hoe de regels toegepast gaan worden. De handhavingsszaken zullen uw gemeenteraad veel mankracht binden en zomede ook veel kosten met kosten.

Vraag: Hoe gaat de gemeente Voerendaal dit alles betalen?

Door de leges van de verleende vergunningen kan de noodzakelijke controle en handhaving volgens mij dit niet gedekt worden.

- *Onduidelijkheid*

Natuurrijk Limburg krijgt ook van veel leden de vraag wat er dan precies is vastgelegd voor de landschapselementen op hun eigendom. Uit hetgeen in het kader van het ontwerp - bestemmingsplan ter inzage is gelegd valt niet veel meer af te leiden dan een aanduiding met een van de acht deeltypes en de locatie van de aanduiding. In de toelichting is vermeld dat sprake is van een database, waarin de landschapselementen zijn gecodeerd en aangevuld met gegevens en beeldmateriaal. Wat er verder nog vastgelegd is, is echter niet inzichtelijk voor de leden. Ik als lid wordt bovendien geschaad in mijn mogelijkheid om hier rechtsmiddelen tegen aan het wenden, als de verzamelde gegevens niet bekend gemaakt worden en zij deze niet op juistheid kunnen controleren. Ook hierdoor komt de rechtszekerheid onder druk te staan.

In de toelichting staat dat de bestaande landschapselementen opnieuw geïnventariseerd en vastgelegd zijn. In het onderhavige ontwerp - bestemmingsplan worden blijkens artikel 2 van de planregels de geometrische planobjecten met dubbelbestemming 'Waarde - Landschapselement' opgenomen op de verbeelding van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied 2013' van de gemeente Voerendaal verwijderd en vervangen door de geometrische planobjecten met dubbelbestemming 'Waarde landschapselementen' met bijbehorende aanduidingen behorende bij dit plan.

In feite onderwerpt de gemeente Voerendaal met dit bestemmingsplan dus niet het handjevol eigenaren die landschapselementen hebben verwijderd (en nu kennelijk niet meer onder de dubbelbestemming vallen), maar juist alle agrariërs en andere beheerders van landbouwareaal die zich de afgelopen jaren hebben ingezet voor het behoud, ontwikkeling, beheer en onderhoud van landschapselementen aan beperkingen. Dat geldt ook voor degenen die nieuwe landschapselementen hebben aangelegd en het zal potentiële deelnemers ervan weerhouden een ANLb contract aan te gaan.

In de toelichting van het ontwerp - bestemmingsplan valt verder te lezen dat het doel van het bestemmingsplan is een juridisch-planologische regeling ten aanzien van landschapselementen in het buitengebied van de gemeente Voerendaal, voor zover deze nog niet zijn geborgd in de bestemmingen 'Natuur' en 'Natuur-Natuurontwikkeling' in het bestemmingsplan 'Buitengebied 2013' en/of in de gemeentelijke bomenverordening. Uit de toelichting blijkt dat de dubbelbestemming 'Waarde-Landschapselementen' binnen het vigerende bestemmingsplan met name voorkomt bij de Enkelbestemmingen Agrarisch en Agrarisch met Waarden. Uit het doel van het bestemmingsplan valt af te leiden dat er wel degelijk veranderingen optreden, doordat bestaande én nieuwe landschapselementen niet alleen binnen de bestemmingen Agrarisch en Agrarisch met Waarden, maar

ook binnen de overige bestemmingen zoals Agrarisch-Agrarisch Bedrijf, Bedrijf, Bedrijf-Agrarisch loonbedrijf, Maatschappelijk, Recreatie-Verblijfsrecreatie, Tuin of Wonen onder de dubbelbestemming en bijbehorende vergunningplicht worden gebracht.

• *Waardedaling*

Ook de vrees voor aanzienlijke waardedaling van de betreffende gronden is een belangrijk argument voor onze leden tegen dit ontwerp - bestemmingsplan, net als de verontwaardiging dat de gemeente Voerendaal zich daar niets aan gelegen laat liggen getuige de passage uit het ontwerp - bestemmingsplan dat dit valt onder "normaal maatschappelijk risico". Onder deze omstandigheden is de kans zeer klein dat een agrariër een hoogstamboomgaard op zijn grond zal aanleggen, omdat dit kan leiden tot een blijvende waardedaling van 70% van zijn grond. Geen ondernemer zal onder de bepalingen van het ontwerp bestemmingsplan een dergelijke (des)investering doen.

Tot slot

Waarom zou een grondgebruiker middelen en inzet plegen en landschapselementen aanleggen en beheren (intrinsieke motivatie tonen om natuur en landschap te bevorderen) om deze vervolgens zonder geldige reden ook weer te verwijderen. De grondgebruiker heeft moeite en geld gestoken in de aanleg en het beheer van het landschapselement en is er vaak ook trots op. Een van de doelen van Natuurrijk Limburg is om grondgebruikers de waarde van landschapselementen te laten inzien, passend binnen de bedrijfsvoering van een modern natuurinclusief landbouwbedrijf. Door de vergoedingen die Natuurrijk Limburg beschikbaar stelt ontstaat er tijd om deze gedachte en inpassing te laten groeien, zodat in de toekomst de vergoeding van deze eco-systeemdienst betaald wordt via het geproduceerd product. De voorgenomen actie van de gemeente Voerendaal zal deze inspanning tenietdoen, verplichtingen is wel het laatste waarop de innoverende ondernemers zitten te wachten.

Conclusie

Samen met de coöperatie Natuurrijk Limburg waar ik lid van ben concluderen wij samen dat het ontwerp - bestemmingsplan contraproductief is en zal leiden tot minder groei en zelfs afname van de bestaande landschapselementen. In mijn specifieke geval zullen er zeker geen nieuwe landschapselementen meer aangeplant worden. De vergunningplicht bij de uitvoering van werkzaamheden, de onduidelijkheid over de uitleg/toepassing die daaraan gegeven wordt in combinatie met de dreiging van handhaving leidt ertoe dat agrariërs en andere beheerders terughoudender zullen zijn in de aanleg van nieuwe landschapselementen, maar ook dat er simpelweg minder ANLb-contracten meer worden afgesloten voor het beheer en onderhoud van bestaande landschapselementen en er zelfs contracten worden stopgezet. Er vindt dan op bestaande locaties geen beheer en onderhoud meer plaats, met als gevolg dat de landschapselementen met de tijd in kwaliteit en aantal zullen afnemen. Dit is juist wat de gemeente Voerendaal niet beoogt.

Met al deze omstandigheden wordt in het onderhavige concept-bestemmingsplan geen althans onvoldoende rekening gehouden.

Om voormelde redenen ben ik van mening dat het onderhavige ontwerp - bestemmingsplan niet getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Met de belangen van mij als eigenaar en gebruiker en ook als lid van Natuurrijk Limburg met haar vele andere leden is dan ook volstrekt onvoldoende rekening gehouden. Ik wordt als eigenaar en gebruiker zoals ook de andere leden van Natuurrijk Limburg in de gemeente Voerendaal door het ontwerp - bestemmingsplan onevenredig in mijn belangen geschaad.

Redenen, weshalve ik samen met Natuurrijk Limburg de Gemeenteraad van de Gemeente Voerendaal verzoek om deze zienswijze in uw overweging en de daarop volgende besluitvormingsprocedure te betrekken en het ontwerp - bestemmingsplan Paraplu Bestemmingsplan Landschapselementen niet vast te stellen.

Graag ben ik bereid mijn zienswijze mondeling nader toe te lichten

Met vriendelijke groeten